

גליון א' י"ג

לקראת שבת

עיונים וביאורים בפרשת השבוע
פרשת ויקהל פקודי

"ויקהל משה"

– אחדות ישראל בכוחו של משה –

"נתעצרו" הנשיאים – הרי הביאו את אבני השוהם?!

בדין דאין מפסיקין בין 'פרה' ל'החודש'

קובץ זה יוצא לאור לעילוי נשמת
ה"ה הרב החסיד ר' מאיר ב"ר שמחה יצחק ע"ה זאיאניץ
ס. פאולו ברזיל

ולזכות בניו הני לומדי ותמכי אודייתא, רודפי צדקה וחסד,
ראשונים לכל דבר שבקדושה ה"ה האחים החשובים
הרב החסיד ר' ישראל אפרים מנשה והרב החסיד ר' יוסף משה
וכל בני משפחתם שיחיו

יהי רצון שיתברכו בכל מילי דמיטב מגפשו ועד בשו, ובהצלחה רבה ומופלגה בכל אשר יפגו, תמיד כל הימים

מכון 'אור החסידות'

ת.ד. 2033 כפר חב"ד - 1469 President st. #BSMT,
ארץ הקודש Brooklyn NY 11213 U.S.A.
*5717 - +1-929-754-6218
orhachasidut@gmail.com - oh@chasidus.net

צוות העריכה וההגהה:

הרב לוי יצחק ברוק, הרב משה גורארי, הרב מאיר יעקב זילברשטרום,
הרב צבי הירש זלמנוב, הרב שלום חריטנוב, הרב מנחם טייטלבוים,
הרב אברהם מן, הרב מנחם מענדל רייצס, הרב אליהו שוויכה.

לקראת שבת

ביאורים על פרשת השבוע

נלקטו ונערכו מתוך תורתו של

כ"ק ארמו"ר מליובאוויטש וצוקללה"ה נבנ"מ זי"ע

בפתח הגיליון

"ויקהל משה"

– אחדות ישראל בכוחו של משה –

נושא מרכזי בגיליון זה הוא עניין אחדות בני ישראל, אשר היא הקדמה ויסוד לכמה מעיקרי עבודת ה'.

במדור "יינה של תורה" יבואר בארוכה, על יסוד הרמזו בדיוק לשון רש"י, שתי דרגות כלליות באחדות, "קהל" ו"אסיפה", ואת ההליכה בעבודת ההתאחדות מחיל אל חיל. עוד יבואר אשר אחדות אמיתית היא קשה ביותר מצד טבע האדם, ואת הכח לכך מקבלים ממשה רבנו שהי' בהתבטלות עצמית מוחלטת. בהמשך לכך מבואר במדורים "שיחות קודש" ו"תורת חיים" אודות חשיבותה של האחדות, וכמה ענייני תועלת שבאים על ידה, ובמדור דרכי החסידות אודות האחדות וה"אהבת אחים" שהיא יסוד גדול בדרך החסידות, וכפתגם שהי' נפוץ בין חסידי אדמו"ר הזקן, אשר "פרוסת הלחם שלי, שלך הוא גם כן".

ויהי רצון אשר על ידי ש"כולנו כאחד" נוזה ל"ברכנו אבינו" . באור פניך, וכמאור"ל (סיום המשניות) "לא מצא הקדוש ברוך הוא כלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלום, שנאמר ה' עוז לעמו יתן, ה' יברך את עמו בשלום".

המערכות

ויקהל פקודי

ב • מקרא אני דורש

"השלימו ציבור את הכל" –
הרי לא הביאו את אבני השדהם?

ע"פ לקטיו שדחת חז"ל עמ' 424 ואילך

ה • פנינים • עיון וביאור

• הנרות – העיקר של כל המערה

ע"פ לקטיו שדחת חז"ל עמ' 322 ואילך

• יתדות – חלק מבנין היריעות

ע"פ לקטיו שדחת חז"ל עמ' 200 ואילך

ו • יינה של תורה

כיצד מתקדלים?

ע"פ לקטיו שדחת חז"ל עמ' 217 ואילך

ט • שיחות קודש

אחדות ישראל המצילה מנסיון העשירות

י • פנינים • דרוש ואגדה

• התיקון לעשי' לשם תענוג ותאווה

ע"פ לקטיו שדחת חז"ל עמ' 191 ואילך

• להחזיר את העולם למצבו

לפני חטא עץ הדעת

ע"פ לקטיו שדחת חז"ל עמ' 187 ואילך

יא • חידושי סוגיות

בדין אין מפסיקין בין פרה להחודש

ע"פ לקטיו שדחת חז"ל עמ' 206 ואילך

יד • תורת חיים

אחדות ישראל אמיתית

טו • דרכי החסידות

האחדות והמשמעת

וזאת למודעי, שבדרך כלל לא הובאו הביאורים כאופן שהופיעו במקורם, אלא עובדו מחדש ונערכו ע"י חברי המערכת, ולפעמים הושמט ריבוי השקו"ט והמקורות שהופיעו שם, ויש להיפך, אשר במקורם מופיעים בקיצור וכאן הורחבו ונתבארו ע"פ המבואר במקומות אחרים בתורת רבינו. ופשוט שמעומק המושג וקוצר דעת העורכים יתכן שימצאו טעויות וכיו"ב, והם על אחריות המערכת בלבד, ושגויות מי יבין. ועל כן פשוט שמי שבידו הערה או שמתקשה בהבנת הביאורים, מוטב שיעיין במקורי הדברים (כפי שנסמנו בתוכן הענינים), וימצא טוב, ויוכל לעמוד בעצמו על אמיתתם.

מקרא אני דודש

ביאורים בפשוטו של מקרא

”השלימו ציבור את הכל” – הרי לא הביאו את אבני השוהם?

מדוע נזכרה נדבת הנשיאים בסוף? / מדוע נחשב ש”נתעצלו” הנשיאים, אם הביאו את אבני השוהם? /
ביאור דברי רש”י שמחר ניסא כתב ש”השלימו ציבור את הכל” ולאידך הנשיאים הביאו את אבני השוהם

בתחילת פרשתנו באים דברי משה רבינו לקהל עדת ישראל בדבר התרומה למלאכת
המשכן, ולאחר מכן מספר הכתוב כיצד קיימו בני” את הדברים בפועל ממש (לה, כא-כו):

”ויבואו כל איש אשר נשאו לבו, וכל אשר נדבה רוחו אותו, הביאו את תרומת ה’ למלאכת
אהל מועד ולכל עבודתו ולבגדי הקודש . . כל נדיב לב, הביאו חח וזנוס וטבעת וכומז כל כלי
זהב, וכל איש אשר הניף תנופת זהב לה’. וכל איש אשר נמצא אתו תכלת וארגמן ותולעת
שני ושש ועזים ועורות אילים מאדמים ועורות תחשים – הביאו. כל מרים תרומת כסף ונחושת
הביאו את תרומת ה’, וכל אשר נמצא אתו עצי שטים לכל מלאכת העבודה – הביאו. וכל אשה
חכמת לב בידיה טוו, ויביאו מטוה את התכלת ואת הארגמן את תולעת השני ואת השש. וכל
הנשים, אשר נשא לבן אותנה בחכמה, טוו את העזים”.

ולאחר כ”ז ממשיך הכתוב (לה, כז-כח):

”והנשיאים הביאו את אבני השוהם, ואת אבני המילואים – לאפוד ולחושן. ואת הבורשם
ואת השמן, למאור ולשמן המשחה ולקטורת הסמים”.

וצריך ביאור: למה מנה הכתוב את נדבת הנשיאים כענין בפני עצמו, ובסוף הרשימה
(לאחר כל הנדבות של האנשים והנשים), ולא כללם בתוך התרומות של כל בני”? [ואם מפני
חשיבותם של הנשיאים – היה צריך להקדימם בתחילה, לפני הנדבות דכל ישראל!].

ב. והנה, במדרש חז”ל (ראה יומא עה, א. שמו”ר פל”ג, ח. ועוד) מצינו פירוש אשר ”הנשיאים”
כאן פירושו עננים (וכמו במשלי כה, יד). וכן הוא בתרגום יונתן בן עוזיאל עה”פ: ”וענני שמיא”.
ועפ”ז מובן היטב שנמנתה הבאה זו לחוד – כי שונה היא מכל שאר הנדבות שבאו על ידי בני
ישראל, ואילו את האבנים, הבורשם והשמן הביאו העננים.

אמנם בדרך הפשט קשה לפרש כן; ובפרט שבציווי הקב"ה בענין זה (בר"פ תרומה) נאמר במפורש: "מאת כל איש אשר ידבנו לכו תקחו את תרומתי" – היינו שהתרומה באה היא דוקא מבני אדם. ועוד זאת, שגם בפרשתנו, הרי מיד לאחר נדבת הנשיאים – "והנשיאים הביאו וגו'" – ממשיך הכתוב (לה, כט) ומסכם: "כל איש ואשה אשר נדב לבם אותם להביא לכל המלאכה אשר צוה ה' לעשות ביד משה הביאו בני ישראל נדבה לה'", ומשמע שהכל בא על ידי "כל איש ואשה" ולא באופן אחר.

ואכן, רש"י פירש ש"נשיאים" פירושו כפשוטו (נשיאי השבטים), וזה שהכתוב מונה את נדבת הנשיאים אחרונה הוא לגריעותא – להדגיש שהביאו את נדבתם בסוף, לאחר הנדבות של כל בני ישראל (ראה משכיל לדוד ובאר בשדה), וז"ל:

"כך אמרו נשיאים: יתנדבו ציבור מה שמתנדבין, ומה שמחסינן אנו משלימין אותו. כיון שהשלימו ציבור את הכל, שנאמר 'והמלאכה היתה דיים', אמרו נשיאים: מה עלינו לעשות – הביאו את 'אבני השוהם וגו'... ולפי שנתעצלו... נחסרה אות משמם: 'והנשאים' כתיב".

ג. ועדיין צריך להבין למה נחשב להנשיאים "שנתעצלו" – ועד שרש"י אומר "שהשלימו ציבור את הכל" בלעדיהם, והיו הנשיאים מצטערים ומחפשים עצה: "מה עלינו לעשות?!" – בשעה שהם אלו שהביאו ענינים יקרים הנצרכים מאוד: אבני השוהם, אבני המילואים, כושם ושמן!

ומצינו בדברי חז"ל (במדבר רבה פ"ב, טז. תנחומא פקודי יא), שהנשיאים הצטערו על כך שלא נטלו חלק בנדבת המשכן עצמה, אלא רק כמה שנדרש לבגדי כהונה: "היו הנשיאים מצרים על שלא זכו בנדבת המשכן. אמרו: הואיל ולא זכינו בנדבת המשכן, ניתן בבגדי כהן גדול".

אבל צ"ע אם זו כוונת רש"י, שסתם ולא פירש חילוק זה – שמלאכת המשכן חשובה יותר מאשר בגדי כהונה כו' – בשום מקום, וגם מפשט המקרא אין שום ראיה לחילוק זה ומשמע לכאורה שאין הבדל בחשיבות הדברים.

ועכ"פ, לכאורה בדברי רש"י יש סתירה מיניה וביה, שמתחיל ואומר "כיון שהשלימו צבור את הכל, שנאמר 'והמלאכה היתה דיים'": איך אפשר לומר כן בשעה שחסרו עדיין אבני השוהם ואבני מילואים לאפוד ולחושן (עד שבאו הנשיאים והביאום)?

[במשכיל לדוד (תרומה כה, ב) מקשה – "כיון דנראה שהציבור התנדבו בלב שלם וברור נדיבה עד שהביאו כל הצורך והות, למה לא הביאו גם כן אבני השוהם וכו'?" ומיישב, שבאמת לא היתה רשות לציבור להביא דברים אלו, כי מלכתחילה היתה גזירת הכתוב שדוקא הנשיאים הם שיביאום (עיי' בדבריו שמאריך בזה). אך קשה שדברים אלו לא נרמזו כלל בדברי רש"י].

ד. ויש לומר בביאור הענין:

כאשר בני ישראל באו ונדבו את כל הענינים: זהב, כסף ונחושת, תכלת וארגמן וכו' – שמהם עשו את כלי המשכן ובגדי הכהונה – הרי בראותם שאין להם כל הדברים, כיון שלא הצליחו להשיג אבני שוהם ואבני מילואים וכו' (ראה ראב"ע תרומה כה, ג. משכיל לדוד שם, ב.

ועוד), הוסיפו בנדבותיהם באופן כזה שביתרון זה יכולים היו להשיג ולקנות את כל מה שהיה חסר.

וזה הוא הפירוש במה שכתב רש"י "השלימו צבור את הכסף שנאמר 'זהמלאכה היתה דיים'": גם הדברים שלא היו אצלם בפועל, הרי שבני ישראל השלימו זאת על ידי שנדבו ריבוי כסף וכו', באופן שהיה מוכן ומזומן השווי המלא של אבני השוהם ואבני המילואים וכו'.

ולכן הרגישו הנשיאים שהם לא השתתפו בנדבת המשכן בשווה לכל בני ישראל: כלל הציבור הביאו מה שהיה מוכרח בשביל המשכן, מה שאין כן נדבת הנשיאים כבר לא היתה בגדר ההכרחיות, היות שהכסף להשגת דברים אלו שהביאו כבר היה במילואו (והשתתפותם היתה רק בכך שהם בפועל הביאו דברים אלו, וחסכו את הקניה).

הווי אומר:

הנשיאים אמרו בתחילה: "יתנדבו ציבור מה שמתנדבין ומה שמוסרין אנו משלימין אותו", אמנם בפועל לא הוצרכו להשלים חסרון, כי הציבור התנדבו יתר על המדה באופן שלא היה "חסרון" ממש (כי גם הענינים שעדיין לא היו להם בפועל, היה כבר מוכן השווי שלהם, כנ"ל), ומה שבאו הנשיאים בפועל והתנדבו לא היה דבר המוכרח.

וע"ז הצטערו הנשיאים כי הרגישו שאין השתתפותם שווה להשתתפות כלל ישראל, ועד כדי כך שנחשב להם ל"עצלות"; וכדי לתקן זה באו והתנדבו בחנוכת המזבח ראשונים (ראה גם רש"י נשא ז, ג ובמשנ"ת במדור זה בש"פ נשא תשע"ו).

מזכירם באופן מיוחד ומפורט יותר משאר הכלים
שנוכרים בלי לפרטם.

יתדות – חלק מבנין היריעות

את יתדות המשכן ואת יתדות החצר

יתדות – להקוע ולקשור בהם סופי היריעות בארץ שלא ינועו
ברוח (לה, יח. דש"י)

בתחילת "ציווי מלאכת המשכן" שבפרשתנו,
כותב דש"י "כבר פירשתי נדבת המשכן ומלאכתו
במקום צוואתם" (בפ' תרומה ותצוה וריש פרשת תשא).
ועפ"ז יש לעיין מדוע פירש דש"י כאן עוה"פ ענין
היתדות, הרי ענין זה כבר פירשו דש"י "במקום
צוואתם", בס"פ תרומה (כו, יט) כשנוכרו לראשונה,
ולמה הוזקק דש"י לחזור ולפרשו כאן שוב פעם?

ויש לבאר:

עה"פ "ואת שמן המאור" (פרשתנו לה, יד) פרש"י
"אף הוא צריך חכמי לב שהוא משונה משאר שמנים
כו", שמה מובן, שכל הדברים שנמנו כאן הוצרכו
לחכמי לב דוקא לעשותם. ועפ"ז תמוה, למה היו
צריכים ל"חכמי לב" שבביל עשיית ה"יתדות"?

ולתרץ זה מפרש דש"י שהיתדות היו חלק בלתי
נפרד מהיריעות עצמן, כיון שבלעדן היו **נעות**
ברוח, ומובן, דכיון שהחכמי לב היו צריכים לעשות
את היריעות, לא הסתפקו רק בעשיית החלקים
העיקריים שבידיעות, אלא גמרו אותן באופן
שתהינה דבר **שלם** בכל פרטיו, והיינו שעשו לא
רק את גוף היריעות, אלא גם את כל קרסיהן, ועד
ליתדות ומיתרים שהוצרכו לקשרם שלא ינועו ברוח.

ועפ"ז יש לבאר גם הטעם שרש"י מבאר כאן
שהיתדות היו "לתקוע", דהיינו שהיו תקועים בקרקע,
ולא כפירושו בפ' תרומה (שם) דשם הביא עוד פירוש,
שהיתדות "תלוין וכובדן מכביד שפולי היריעות",
כי באופן זה, שהיתדות היו תקועים בקרקע, מודגש
יותר שהם חלק מקביעות ובנין היריעות, כיון שעל
ידם היריעות מחוברות בארץ, משא"כ להפירוש שהיו
"קשורין ותלוין וכובדן מכביד" עליהן, היתדות הם
פרט **נפרד** על היריעות, שתלויות בהן ע"י שכובדם
מכביד.

הנרות – העיקר של כל המנורה

ואת מעורת המאור, ואת כלי ואת נרותי

נרותי – לוציני"ש בלע"ז. בויכח שהשמן והפתילות נתונים בהן
(לה, יד. דש"י)

יש לתמוה:

א. הרי כבר בפרשת תרומה (כה, לו), שהיא הפעם
הראשונה שנוכר לשון "נרותי", פירש דש"י "כמין
בזיכין שנותנין בתוכן השמן והפתילות" ולמה הוצרך
לחזור ולפרש זה בפרשתנו ב. בפרשתנו מוסיף דש"י
את התרגום "לוציני"ש בלע"ז", דבר שלא הוסיף בפ'
תרומה. ולכאורה, אם כדי להבין את תיבת "נרותי"
יש צורך בהבאת תרגום זה, למה לא הביאו דש"י
כבר בפעם הראשונה, בפ' תרומה?

ויש לבאר:

לשיטת דש"י על התורה (ראה במקור הדברים שהוכח
כן מכמה מקומות) נרות המנורה אינם חלק מגוף המנורה,
אלא הם כלים נפרדים ממנה. וא"כ הוקשה לרש"י
לשון הכתוב "ואת מנורת המאור, ואת כלי" ואת
נרותי", דלכאורה, הרי הנרות הם חלק מ"כלי" של
המנורה, ולמה הוצרך הכתוב לפרטם בפני עצמם?

וזהו שרש"י בא לפרש בפרשתנו – לא פירוש
תיבת "נרותי" שהרי כבר פירשו בפ' תרומה, אלא
הטעם לפירוט "נרותי" בפני עצמם אף שנכללים
בכלי המנורה.

ולכן מתחיל פירושו בהבאת התרגום "לוציני"ש
בלע"ז", דשורש התיבה שמביא דש"י כתרגום, הוא
ענין האור. והיינו, שבזה בא דש"י לבאר שהנרות
נקראים על שם האור; ואחר כך ממשיך, שהטעם
באמת שהנרות נקראים על שם האור הוא משום
"שהשמן והפתילות נתונים בהן", וממילא אור
המנורה – שהוא עיקר המכוון בה, וכשמה "מנורת
המאור" - בא דוקא על ידי "נרותי".

ועפ"ז מובן מה שהוציא הכתוב את "נרותי"
מכלל "כלי" ופירטם בפני עצמם ("את כלי" ואת
נרותי"), כיון שהנרות הם העיקר של כל המנורה,
שעל ידם בא בפועל אור המנורה, ולכן הכתוב

יינה שר תורה

עבודת ה' על פי הפרשה

כיצד מתקבלים?

אחדות בין יהודי לזולתו היא לפעמים עבודה קשה וכבדה. טבעו של האדם שהוא מרגיש מציאות עצמו, ואינו יכול לסבול את מציאותו של הזולת, שכביכול דוחקת את מציאותו.

אמנם, התאחדות בני ישראל היא תנאי עיקרי לעבודת ה', וכפי שיבואר לקמן, אי אפשר להשראת השכינה בלא אחדות, וצריך אפוא לבאר כיצד הולכים באחדות זו מן הקל אל הכבד, ומניין ניתן לקבל כח לעבודה זו, שנוגדת את הטבע האנושי.

"קהל" מול "אסיפה"

פירוש רש"י על התורה מדויק הוא מאוד, ונוסף על משמעותו הפשוטה, הרי הוא מכיל גם רמזים ועניינים בפנימיות התורה, וגם בפרוש רש"י על ריש פרשת ויקהל טמון עניין יסודי ומהותי בעבודת ה':

על התיבות "ויקהל משה" פירש רש"י: "ויקהל משה" . . והוא לשון הפעיל, שאינו אוסף אנשים בידיים, אלא הן נאספים ע"פ דבורו".

כאשר מדייקים בלשונו של רש"י, מוצאים ששינה מלשון הכתוב שנקט את הפועל "קהל", והשתמש בפועל "אסף" – "שאינו אוסף" . . הן **נאספים**. ואף שבפשטות משתמש רש"י בפועל זה מכיוון שהוא פשוט ושכיח יותר, הרי יש לומר שבכך רמז רש"י דרך בעבודת ה', כאשר יבואר להלן.

ההפרש בין **אסיפה** לבין **קהל**, הוא שאסיפה מורה על התקבצות של הרבה יחידים, עד שאסופים כולם במקום אחד, או לשם מטרה אחת, אך בעצם נותרו נפרדים, ולאחר האסיפה נותר כל אחד כמציאות נפרדת.

לעומת זאת, "קהל" מורה על מציאות חדשה שבה כל היחידים נהפכים למציאות אחת יחידה, המכונה "קהל" (וראה יבמות נז, א: "קהל גרים לא איקרי קהל"). ב"קהל" מתבטלת מציאותו הפרטית של כל אחד מן היחידים והם הופכים לחלק ממציאות ה"קהל".

ושתי דרגות אלו, "קהל" שבפסוק, ו"אסיפה" שבפרוש רש"י, שניהם הם שלבים בעבודת ההתאחדות הנדרשת לקראת בניית המשכן, כאשר יתבאר.

“ושכנתי בתוכם” – על ידי אחדות

הקהלת משה את העם התרחשה לשם הציווי על תרומת ובניית המשכן, ותכלית בניית המשכן היא “ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם” (תרומה כה, ח), שהקב”ה ישכון בתוך בני ישראל. והנה, בכדי שהקב”ה ישרה בבני ישראל, מוכרחים תחילה שיהיו כולם כמציאות אחת. וכפי שמבואר בתניא (פרק לב), שבכדי “להמשיך אור אין סוף ב”ה בכנסת ישראל”, הרי זה באופן של “למהוי אחד באחד”: הקב”ה שהוא אחד, שורה בכנסת ישראל דווקא כאשר כולם מתאחדים בהתאחדות אמיתית, עד שנעשים כאחד ממש.

וכמבואר שם בארוכה, שמצד הגוף לא שייכת אחדות אמיתית, שכן כל אחד הוא נפרד ונבדל מזולתו, ורק על ידי שהגוף טפל והנפש היא העיקר ניתן להתאחד באמת, כי כל נשמות ישראל הן “אחים ממש, מצד שורש נפשם בה אחד”.

ולעומת זאת, “כשיש פירוד ח”ו בנשמות”, אזי “קודשא בריך הוא לא שריא באתר פגים”, ודווקא כאשר מתאחדים באמת אזי מתקיים “ברכנו אבינו כולנו כאחד באור פניך”.

וממילא מובן אשר כהקדמה מוכרחת לבניין המשכן, שתכליתה השראת שכינה בתוך בני ישראל, ה’ צריך משה רבנו תחילה “להקהיל” ולהפוך את בני ישראל למציאות אחת של “קהל”, ובכך ניתן יהי’ להמשיך שכינתו ית’ בתוך בני ישראל.

וזהו גם הטעם למה שמצינו (ראה ר”ה ז, ב), שהמשכן ה’ צריך להיבנות מממון ציבור דווקא, ולא מממון השייך ליחידים רבים כשותפין. כשם שבני ישראל עצמם הופכים על ידי ההתקהלות למציאות חדשה של “ציבור”, כך גם בנוגע לממון שנתרם עבור המשכן, שהממון שניתן מיחידים הופך למציאות אחת של “ממון הציבור”. ודווקא באופן זה נבנה המשכן: על ידי מציאות של קהל אחד, ועם “ממון הציבור”.

הכח להתקהל – “ויקהל משה”

והנה, ההתאחדות הנדרשת היא אכן התבטלות מוחלטת של מציאות היחיד עד שנעשית מציאות אחת של “קהל”, שהיא דרגה גבוהה ביותר באחדות ישראל. אך גם בהתאחדות בדרגה נמוכה יותר, ישנה עבודה ויגיעה של התבטלות עצמית.

אפילו כאשר מדובר אודות “אסיפה” של יחידים, הרי זה על ידי עבודה דווקא. אם אדם מחשיב את עצמו למציאות חשובה, הרי באופן טבעי אינו יכול לסבול את מציאות זולתו, ואינו מסוגל אפילו להתאסף עמו יחד. וכאשר מתאסף יחד עם אחרים, הרי עצם ההתאספות מורה על כך שביטל מעט את מציאותו, ונותן מקום למציאות זולתו.

אמנם, עדיין אין זו התבטלות אמיתית, והתבטלות זו מכונה “ביטול היש”, היינו שהוא עדיין מרגיש עצמו למציאות, אלא שאינו מחשיב כל כך את מציאותו, ואינו באופן שמציאותו “מתפשטת” וסותרת למציאותו של הזולת.

אך התכלית היא לבוא לידי "קהל", שהוא בא ע"י התבטלות מוחלטת הנקראת "ביטול במציאות", שאינו מרגיש כלל את מציאותו העצמית, והוא רק חלק מהמציאות האחת של "קהל".

והנה, להגיע למדרגה של אסיפה, שמבטל מעט את מציאותו, לכאורה הוא בכוחו של בן אנוש, אך להתאחד כ"קהל" אחד ממש, הרי זה סותר ממש לטבע האנושי, ועל כך מודיע הכתוב, שאכן עניין ההתקהלות אינו בכוחו של יהודי, והכח לכך מגיע רק על ידי משה רבנו, "ויקהל משה", שעל ידו יכולים בני ישראל לבטל מציאותם הפרטית בתכלית ולהפוך למציאות אחת.

על משה רבנו נאמר שהתבטא "ונחנחו מה" (בשלה טז, ד), ומבואר בספרים (תורה אור נג, א ועוד) שמשה רבנו עמד בדרגת "ביטול במציאות", עד שלא הרגיש עצמו למציאות כלל, ומשה רבנו הוא זה שנותן את הכח לכל נשמות ישראל הקשורים אליו, שיוכלו גם הם להגיע לביטול הנשגב של בחינת "קהל", שאין להם מציאות עצמית אלא רק חלק מכנסת ישראל.

מאסיפה – להתקהלות

והנה, רש"י שינה מלשון הכתוב שדיבר בפועל של "קהל", ובפירושו נקט פועל של "אסף", ובכך מלמד רש"י את סדר העבודה הנכון:

אמנם משה רבנו נותן כח להתאחדות אמיתית ומוחלטת באופן של "קהל", שלכן נאמר "ויקהל משה", ולא "ויאסף משה", אך כדי להגיע לזה צריך לעבוד באופן של סדר והדרגה. תחילה יש לעבוד ולעמוד להגיע לבחינת "אסיפה", שהאדם נותר במציאותו העצמית, אלא שהוא מצמצם את מציאותו וחשיבותו, באופן שסובל את מציאות זולתו ומוכן להתאסף יחד עמו. ומשם יש לעלות מדרגה לדרגה, עד שמגיעים להתאחדות שבבחינת "קהל".

והנה, פירושו של רש"י שמדבר בלשון "אסף", קאי גם הוא על הפסוק "ויקהל משה", ובזאת נרמז שהכח שניתן ממשה רבנו אינו נחוץ רק בשביל לעלות ולהגיע למדרגת "קהל", התאחדות גמורה, אלא אפילו עניין האסיפה, הרי זה גם כן על ידי כחו של משה רבנו.

טבעו של אדם, שמרגיש עצמו כל כך למציאות, עד שאין הוא מוכן לסבול כלל מציאות חברו, ולולא הכח ממשה רבנו, הרי אפילו את עניין ה"התאספות" לא הי' יכול לפעול בעצמו, וכל עניין של התאחדות שמצליח יהודי לפעול, בכל דרגה שהיא, הרי זה בכחו של משה רבנו.

וזאת אשר יש לידע בעבודת ה', שכל עניין השכנת שכינתו ית' על בני ישראל, שזהו עניין המשכן "ושכנתי בתוכם", הנה מוכרחים לזה את עניין אחדות בני ישראל תחילה, ובזה גופא צריכים לילך מדרגה לדרגה, ולהתחיל בהחלשת מציאותו העצמית עד שיהי' מוכן לסבול את חברו ולהתאסף עמו יחד.

ואף שהדבר כבד וקשה מאוד מצד טבע האדם, הרי לזה ניתן כח ממשה רבנו, "ויקהל משה", שהוא עצמו הי' בטל במציאות לגמרי להשי"ת, והוא נותן את הכח, לכל אחד לפי מדרגתו, שיצליח להמעיט מציאותו ולהתאחד עם כלל ישראל, עד אשר יעלה ויגיע להתאחדות גמורה שבבחינת "קהל".

שיחות קודש

אחדות ישראל המצילה מנסיון העשירות

...בדורות הקודמים התבטאו הגזירות בכך שהצירו לישראל ("מען האט געקוועטשט אידן"), אם בגשמיות, שלא נתנו להם הזכויות שישנם לאומות העולם, להבדיל, ואם ברוחניות, שגזרו על לימוד התורה וקיום המצוות.

בדורות האחרונים, ובפרט במדינה זו, תהלה לא-ל, אין לוחצים על בני ישראל, וגם ברוחניות אין גזירות על לימוד התורה וקיום המצוות. אבל נעשה הנסיון דעשירות, סכנת "האובדים בארץ אשור".

מצד ההתרחבות והלהט ("די פאָרקאָטקייט") בגשמיות, עלולים לחשוב ש"כוחי ועוצם ידי עשה לי", עד למחשבה של "אני ואפסי עוד".

ועד שישנם כמה ענינים במצוות בכלל, ובפרט בחינוך הבנים ובהידורי מצוה, שבעבה, בהיותו בעיירה מעבר לים, לא הבין כלל איך שייך שלא יקיים הידור זה, ואיך שייך שכוו הנהגה וענין כזה יהיו אצלו בביתו, ואילו בהיותו עתה ב"אמריקא" – אינו מבין כלל איך שייך שיקיים הידור זה וזה, ואיך שייך שהנהגה כזו וענין כזה לא יהיו אצלו בביתו.

ואפילו אם עדיין אין אלו ענינים של היפך השולחן-ערוך – הרי זה בכל זאת "סדק קטן", הנותן אחיזה לדבר שמבחוץ. וכמאמר רז"ל בנוגע ליצר הרע, שבתחלה הוא "הלך", לאחר"ז הוא "אורח", עד שנעשה "בעל-הבית".

ובכדי שלא להניח שהיצר הרע יה' אצלו בעל-הבית, עליו להבטיח שלא להניח גם את הסדק הקטן. ובכדי לבטל סדק זה – הרי זה קשה בהיותו בפני עצמו (כנ"ל), כי "אין אדם רואה חובה לעצמו". ולזה יש צורך באיגוד, שיתאחדו כולם יחד, ואז מסייע האחד לזולתו.

(ש"פ בראשית תשי"ז)

איתא במדרש שבנ"י נמשלו לקנים. בקנים רואים אנו שבשעה שכל קנה עומד בפני-עצמו, קל לשברו, אבל בשעה שהקנים אגודים יחד, אזי אי אפשר לשברם. וכן הדבר בנוגע לישראל: בשעה שישראל עומדים יחד, "אתם נצבים כולכם", מ"ראשיכם שבטיכם" עד "חוטב עציך" ו"שואב מימין", אזי הם "נצבים".

זהו גם יסוד המאמר החלצו [מאדמו"ר הרש"ב י"ע - תרנ"ט], שבו מדובר אודות ענין האחדות. בשעה שעומדים באחדות, אזי נצבים בחוזק, ואין לאף אחד שליטה. יתירה מזו – שאז נעשים כלי לברכתו של הקב"ה: כלי לברכתו של הקב"ה הוא שלום ואחדות, וכדבר משנה, וכמו שכתוב "ברכנו אבינו כולנו כאחד באור פניך".

כי באמת אי אפשר לשום דבר שמבחוץ שתהי' לו שליטה על ישראל, "חלק הוי' עמו". ממה מתחיל האפשרות שתהי' אחיזה ("א' צוטרט"י") לדבר שמבחוץ – הרי זה עי"ז שהיהודי עצמו עושה סדק קטן בעצמו פנימה, ואם ישנו אצלו סדק קטן, אפילו "בקרני חגבים", אזי אפשר כבר שתהי' אחיזה לדבר שמבחוץ.

ובכדי שלא יהי' הסדק הקטן, הרי זה עי"א אחדות – כי, כל אחד לעצמו, לא תמיד מדגיש הוא חסרון שיש בו, כיון ש"על כל פשעים תכסה אהבה". מצד אהבת עצמו אינו רואה אפילו חריץ גדול, ומכל-שכן סדק קטן. אבל בשעה שעומדים יחד, מבחין בכך חולת. ככל שישגל הקיום ד"ואהבת לרעך כמוך" – הרי ברובא דרובא האהבה אינה גדולה כל כך שלא יבחין כלל בחסרונותיו של זולתו. וכשהזולת מבחין בהחסרון, ואומר לו זאת באופן המתאים, אזי יראה לתקן זאת.

**מצד ההתרחבות והלהט
עלולים לחשוב ש"כוחי ועוצם
ידי עשה לי החיל הזה"**

...מהי הכוונה ב"סדק קטן" שכדי להסירו צריכים להיות יחד?

התיקון לעשי' לשם תענוג ותאוה

ויקהל משה נ' ששת ימים תעשה מלאכה

ויקהל משה - למחרת יום הכיפורים כשירד מן ההר (לה, א-ב, רש"י)

צינוי זה נאמר למחרת יום הכיפורים, היום שבו סלח ה' לישראל על חטא העגל. ובטעם הדבר יש לבאר בפנימיות הענינים, שיש בצינוי זה סדר תקנה על חטא העגל:

אמרו חז"ל "אל תהיו כעבדים המשמשין את הרב על מנת לקבל פרס" (אבות פ"א מ"ג). העבודה "על מנת לקבל פרס" היא עבודת ה' בגלל הרגשת הנועם עריבות ומתיקות בתורה ומצוות. אמנם תכלית העבודה היא לעבוד את ה' "שלא על מנת לקבל פרס", לא בשביל התענוג שבזה, כי אם לשם קבלת עול מלכות שמים, הרצון לקיים את הרצון העליון.

ענין זה נרמז במ"ש "ששת ימים תעשה מלאכה" שנאמר הלשון "תעשה" כאילו הדבר נעשה מאליו וממילא, ולאידך מדובר אודות מלאכה, שבדרך כלל נעשית בביגיעה, וכמ"ש "יגיע כפיך גו'" (תהלים קכח, ב). כי בעבודה הנעשית באופן של קבלת עול מלכות שמים, ישנם שני פרטים אלו:

מכיון שעבודה זו לא נעשית עם עריבות ועונג, הרי זה נקרא "יגיעה", ולאידך, בעבודה באופן כזה לא יבוא האדם לטעות שהצלחתו בעבודתו את קונו באה לו מכח עצמו, ככחו ועוצם ידו, אלא מכיון שעובד עבודתו בקבלת עול הרי הוא מרגיש שאין זה בכח עצמו אלא בעבודתו היא רק כלי וצנור לסייעתא דשמיא, והרי זה כאילו הדבר נעשה מאליו - "תיעשה", בדרך ממילא.

וזהו שעבודה זו היא תיקון לחטא העגל, כי ענין חטא העגל הוא כמו ענין חטא עץ הדעת, כמו שאמרו רז"ל שבשעת חטא עץ הדעת ירדה זוהמא לעולם, ובשעת מתן תורה פסקה זוהמתו, ובשעת חטא העגל חזרה (שבת קמ"א, א. וז"א נב, ב), והרי מבואר בספרים (ראה ד"ה באותו לגי תש"י פ"ה) שחטא עץ הדעת הוא כמו שנאמר "ותרא האשה כי טוב העץ למאכל וכי תאוה הוא לעינים" (בראשית ג, ו), והיינו הרגשת העריבות והעונג.

ולכן התיקון לחטא זה הוא, שבמקום עשי' לשם תענוג ותאוה צריכה להיות "יגיעה" - קבלת עול מלכות שמים, ובמקום הטעות ש"כחו ועוצם ידו עשה את החיל הזה", צריכה להיות ההרגשה שלא הוא זה שגרם להצלחה, אלא הדבר נעשה באופן של "תיעשה" - בדרך ממילא.

להחזיר את העולם למצבו לפני חטא עץ הדעת

ויקהל משה נ'

ויקהל משה - למחרת יום הכיפורים כשירד מן ההר (לה, א. רש"י)

לכאורה צריך ביאור, מהו הענין ב"ויקהל משה", הרי בדרך כלל, הלשון הרגיל בתורה הוא "ויאמר משה", ומדוע מתחילה פרשתנו בלשון "ויקהל משה"?

ויש לבאר זה ע"פ מה שכתב רש"י שהי' זה "למחרת יום הכיפורים", והיינו בקשר לכפרה על חטא העגל.

והנה, אמרו רז"ל שבשעת חטא עץ הדעת ירדה זוהמא לעולם, ובשעת מתן תורה פסקה זוהמתו, ובשעת חטא העגל חזרה (שבת קמ"א, א. וז"א נב, ב), ונמצא שחטא העגל החזיר את זוהמת חטא עץ הדעת, ועל כן הי' צורך להחזיר את העולם למצבו שלפני החטא עץ הדעת.

מצב העולם לפני חטא עץ הדעת הי' כמו שאמרו רז"ל "עולם על מילואו נברא" (ראה ב"ר פ"ה ז. שם פ"ב, ו. פ"ג ג, ונוד), היינו בתכלית השלימות וכפי הכוונה שלשמה נברא העולם. והרי תכלית הכוונה בבריאת העולם היא "לעשות לו ית' דירה בתחתונים" (ראה תניא פל"ו בארובה), והיינו לעשות מהעולם התחתון שיש בו דברים שנראים נפרדים מאחדותו של הקב"ה ולהעלותם ולזככם עד שיהיה כולו "לרשות היחיד" - לדירה לה' אחד (ראה תניא סוף פל"ג, ונוד).

ולכן, בכדי להחזיר את העולם למצבו כפי שהי' צריך להיות לפי כוונת הקב"ה וכפי שהי' קודם חטא עץ הדעת הי' צריך להיות "ויקהל משה", והיינו להקהיל ולכנס את כל הדברים התחתונים והחומריים, שיהיו כולם דירה ורשות היחיד ליחידו של עולם - האחדות האמיתית.

הידושי סוגיות

עיון ופלפול בסוגיות הפרשה

בדין אין מפסיקין בין פרה להחודש

יביא דברי הירושלמי דאין מפסיקין בין פ' פרה להחודש וסימניהון בין כוס ג' לדר' לא ישתה; יבאר ב' אופנים בגדר תקנת קריאת פרשיות פרה והחודש אם הן ב' תקנות או תקנה אחת, ושוהו החילוק בין דעת ר' לוי ור"ח בר חנינא; עפ"י יסביר הדמיון לכוס ג' ודר' שבדר' כוסות; ויבאר כמה אופנים בגדר תקנת קריאת פ' פרה והחודש, ושבוה תלויות ג' הרעות בירושלמי

גם צ"ע: בירושלמי שם ממשיך (אחר סימנו של רבי לוי): "רבי לוי בשם רבי חמא בר חנינה בדין הוא שתקדים החודש לפרה שבאחד בניסן הוקם המשכן ובשני נשרפה הפרה ולמה פרה קודמת שהוא טהרתן של כל ישראל", ופי' בקרבן העדה שם (ומקורו בר"ן (לר"ף מגילה שם ד"ה שבאחד בניסן)), שזהו טעמו של ר"ח בר חנינה שאין מפסיקין בין פרה להחודש, כי "אין ראוי להפסיק בין פרה להחודש כדי שלא תקדים כל כך מאחר שהיתה ראוי להיות מאוחרת".

אך לפ"ז אינו מובן למה הפסיק הש"ס בין שני מאמרי רבי לוי בשם ר"ח בר חנינה - היינו בין עצם הדין לטעמו של הדין - במאמר רבי לוי (משמי' דנפשי') ע"ד הסימן ד"בן השלישי לרביעי לא ישתה"?

ב. ויש לבאר זה בהקדים הטעם לתקנת קריאת פרשת פרה ופ' החודש, דקריאת פ' פרה היא "להזהיר את ישראל לטהר שיעשו פסחיהן בטהרה" (רש"י מגילה כט, א ד"ה פרה אדומה), ופ' החודש לפי "ששם פרשת הפסח" (רש"י שם ד"ה ברביעית) [דכשם שבמצרים הזהיר משה את ישראל על עשיית

א. גרסינן בירושלמי (מגילה פ"ג ה"ה (נעתק (בשינוי לשון) ברי"ף מגילה פ"ג שם)) "רבי בא בשם רבי חיי' בר אשי אין מפסיקין בין פורים לפרה, רבי לוי בשם ר"ח בר חנינה אין מפסיקין בין פרה להחודש. אמר רבי לוי סימניהון דאילין פרשתא, בין הכוסות הללו [בארבע כוסות דליל פסח תנן (פסחים פ"י מ"ז (קו, סע"ב))] בין הכוסות הללו פ' בין כוס ראשונה לשני' ובין שני' לשלישית. קרבן העדה] אם רצה לשתות ישתה, בין השלישי לרביעי לא ישתה".

והיינו, שרבי לוי מכריע כדעת ר"ח בר חנינה (ראה פני משה שם) ד"אין מפסיקין בין פרה להחודש", ולראי' וחיזוק נתן סימן מדין הפסק בדר' כוסות דליל פסח, שבין כוס שלישי לרביעי "לא ישתה".

ויש לעיין בהאי סימנא דר' לוי, דאע"פ שמצינו כעין זה בכ"מ בתורה (שנתנו חז"ל סימנים על ענינים מסויימים, לתועלת זכרון הדברים וכיו"ב) - הרי בנדוד"ד, שר' לוי נקט סימן זה לסיוע בהכרעת ההלכה (כדעת ר"ח ב"ר חנינה), בודאי מסתבר לומר שיש בסימן זה קשר לנידון ההלכה.

(עשיית הפסח), ולכן מובן בפשטות שאין מקום להפסיק ביניהן.

וְזוֹהִי כוונתו במאמרו "ולמה פרה קודמת שהיא טהרתן של כל ישראל", שזה מבאר גם הטעם שאין מפסיקין בין פרשת פרה להחודש, כי בהקדמת פ' פרה לפ' החודש (לפי ש"היא טהרתן של כל ישראל") מודגש שעשיית הפסח (פ' החודש) תלויה ב"טהרתן של כל ישראל" [בלשון המדרש (שמו"ר פי"ט ב) "אוכלי פסח צריכין לה (לחוקת הפרה)"], ומזה מובן שאין להפסיק ביניהן (כנ"ל).

אב"ד רבי לוי לא ס"ל הכי, כי בזה שנתן סימן (לדינו של ר"ח) מהדין ד"בין השלישי לרביעי לא ישתה" - כוונתו להגדיר תקנת הקריאה, שתקנת קריאת כל ד' הפרשיות (כולל פ' פרה ופ' החודש) היא ע"ד תקנת ד' כוסות:

כשם שד' כוסות דליל פסח, הרי "כל חד וחד מצוה באפי נפשה הוא" (פסחים קט, סע"ב ואילך), ו"כל כוס תיקנו על דבר מיוחד" (ל' הבי"ט לטאו"ח סתפ"ד (ד"ה וכתב א"א)) [כוס ראשון אומר עליו קידוש היום, כוס שני קורא עליו את ההגדה, כוס שלישי מברך עליו ברכת המזון, כוס רביעי גומר עליו את ההלל ומברך עליו ברכת השיר (רמב"ם הל' חמץ ומצה פ"ז ה"י)]; וזה שאין שותין בין כוס ג' לכוס ד' אינו מפני שיש שייכות ביניהן (שבגלל זה אין להפסיק ביניהן), אלא מטעם שונה לגמרי - עד"ז הוא בתקנת קריאת ד' פרשיות, שהן ד' (תקנות ו) קריאות שונות, דקריאת פ' פרה אינה חלק מתקנת קריאת פ' החודש, אלא הוא ענין בפני עצמו, ומה שאין מפסיקין בין פרה להחודש הוא מצד דין נוסף.

הפסח בר"ח ניסן (בא יב, ג ואילך (ובפרש"י שם)), כך לדורות קוראים פרשת החודש "ששם פרשת הפסח" בסמיכות לר"ח ניסן (או בר"ח ניסן עצמו).

ועפ"ז יש מקום להגדיר תקנת קריאת שתי פרשיות אלו בשני אופנים:

א) שתי קריאות אלו הן מעיקרא תקנה אחת, המתחלקת לשתיים - היינו שבשבתות שבין פורים לפסח יש לקרוא בתורה ב' פרשיות ע"ד ההכנות לעשיית הפסח: באחת קורין ע"ד הטהרה הדרושה כדי "שיעשו פסחיהן בטהרה", ובשני קורין פ' החודש "ששם פרשת הפסח".

ב) שתי קריאות אלו הן שתי תקנות שונות [ע"ד ב' הפרשיות הראשונות, פ' שקלים ופ' זכור, שהם שני ענינים שונים, דקריאת פ' שקלים היא "להודיע שיביאו שקליהן באדר" (רש"י מגילה שם ד"ה קורין בפרשת שקלים (ע"פ הגמרא שם כט, ב)), ו"זכור" - "לסמוך מחיית עמלק למחיית המן" (רש"י שם ד"ה ומפסיקין)] - דעיקר תקנת קריאת פרשת פרה היא להזהיר על ענין הטומאה והטהרה (בכלל), אלא שתיקנו לקרותה בזמן זה (בסמיכות לפסח) כיון שאזהרה זו נוגעת לעשיית הפסח.

ולפ"ז יש לומר, שר' לוי (משמ"י דנפשי') ס"ל כר"ח בעצם הדין (דאין מפסיקין) אבל לאו מטעמי, דפליגי אם הן ב' תקנות או תקנה אחת:

מנעמו של ר"ח בר חנינה ש"אין מפסיקין בין פרה להחודש", הוא לפי שס"ל שמעיקרא הן כמו קריאה (תקנה) אחת, ההכנה לעשיית הפסח, וקריאת פ' פרה היא כמו פרט קדום (טהרתן של ישראל) בקריאת פ' החודש

לטהרת הרגל בכלל), ולכן צ"ל בסמיכות לפורים דוקא (שבו התחלת ל' יום אלו).

ונמצא, שדעת רבי לוי שנתן הסימן ד"בין השלישי לרביעי לא ישתה" היא דיעה ממוצעת בין שיטת רבי בא ושיטת ר"ח בר חנינה - דלהלכה למעשה הכריע ר"ל כדעת ר"ח בר חנינה שאין מפסיקין בין פרה להחודש, אבל לאו מטעמי, כי לדעת ר"ח בר חנינה הרי הן כמו תקנה אחת המתחלקת לשתיים, כנ"ל, ואילו רבי לוי ס"ל, שבעצם הן ב' תקנות [ע"ד כוסות דליל פסח], לפי שפרשת פרה היא אזהרה על טהרת הרגל בכלל, אלא שיש דין (נוסף) שאין מפסיקין בין פרה להחודש.

וי"ף דטעמי דר' לוי שאין מפסיקין בין פרה להחודש אף שבעצם הן ב' תקנות כמ"ש במטה משה (סי' תתקצו) ד"פרשת פרה אדומה להודיע לעם שהם טמאי מתים כו' לפי שבר"ח ניסן מתחילין הרחוקים לעלות לירושלים ולפיכך אין מפסיקין בין פרשת פרה אדומה לפ' החודש", היינו שצריך להסמיך קריאת פ' פרה לר"ח ניסן, זמן התחלת עלי' לרגל.

ועפ"ז מובן מה שהכניס הש"ס מיד לאחר דינו של ר"ח ב"ח את מאמרו של ר"ל (משמי' דנפשי'), קודם שהביא את טעמו של ר"ח - כי כוונתו בזה להדגיש, כי הוא קאי בשיטת ר"ח רק להלכה, אבל לא ס"ל כטעמי'.

[וראה במקור הדברים ששקו"ט בביאור דעת ר"ח בר חנינה ודעת רבי לוי לפמ"ש בס' הפרדס ומהרי"ל, דנראה מדבריהם דס"ל דגם לדעת ר"ח בר חנינה תקנת קריאת פרשת פרה אינו בשביל עשיית הפסח בלבד (כנ"ל ס"ב), אלא לטהרת הרגל בכלל שכולל עלי' לרגל, קרבן פסח וג' קרבנות החג, ע"ש מה שנתבאר בזה].

ג. ויש להסביר דעת רבי לוי ע"פ המובא בכמה פוסקים (רוקח הל' פורים (סי' רמא) וכ"ה בספר הפרדס לרש"י סדר קריאות והפטורות סכ"א (בהוצאת עהרענרייך - "סדר פרשיות" ע' שמח). הובא גם במהרי"ל הל' ד' פרשיות. וראה גם מטה משה ענין ארבע פרשיות (סי' תתקצו). ועוד) הטעם למ"ש במשנה (מגילה כט, סע"א) ש"ב[שבת] שלישית [קורין] פרה אדומה" - "לפי ששואלין בהלכות הפסח קודם הפסח ל' יום (מגילה שם, ב. ושי"נ), להזכיר שיעשו הפסח בטהרה" (ל' הרוקח שם).

והנה דין זה דשלשים יום קודם החג שואלין ודורשין בהלכות החג אינו רק בפסח, אלא בכל הרגלים, וכמבואר בארוכה בשו"ע רבינו הזקן (ריש הל' פסח) בטעם תקנה זו: "לפי שכאו"א הדר בא"י חייב להביא ברגל ג' קרבנות כו' וכל קרבן צריך להיות נקי מכל מום ומשאר דברים הפוסלים את הקרבן לפיכך תקנו חכמים לדרוש הלכות הרגל ל' יום לפניו כדי להזכיר העם את הרגל שלא ישכחו להכין בהמות הכשרים לקרבן ויהי' להם שהות כל שלשים יום".

ועפ"ז יש לומר, דזה שתיקנו קריאת פ' פרה להזהיר את ישראל מטומאה, אינו מפני קרבן פסח בלבד, אלא מפני טהרת הרגל בכלל (הדרושה לעלי' לרגל וג' קרבנות החג (מלבד ק"פ)), וכן מובן ממה שהביאו בכמה פוסקים (ס' הפרדס ומהרי"ל שם. וראה גם מטה משה שם) בענין תקנת קריאת פרשת פרה הא ד"חייב אדם לטהר את עצמו ברגל" (ר"ה טו, ב).

ונ"ף שזהו טעמו של רבי בא דס"ל ש"אין מפסיקין בין פורים לפרה", כי לדעתו קריאת פ' פרה שייכת להתקנה דשואלין ודורשין כו' קודם הפסח שלשים יום (והיינו הכנה

אחדות ישראל אמיתית

על ידי תורת אחת – נעשים כולם עם אחד!

נעם לי לקרוא במכתבו בנוגע תקוותיו ואיחוליו ל"אחדות ואחוה בין כל שכבות העם" בכל מקום שהם. וידוע דיוק הנוסח "ברכנו אבינו - כולנו כאחד", כאשר "כולנו כאחד" אזי "ברכנו אבינו". ובודאי גם ידוע למר מה שכתב אדמו"ר הזקן בספר **תניא** שלו, פרק לב, בנושא זה.

ומדובר כמה פעמים אשר לכאורה קשה הדבר שתהי' אחדות ואחוה אמיתית בין כל שכבות העם, על אחת כמה וכמה עם חכם ונבון אשר על פי טבע אין דיעותיהם שוות, וחכם ונבון הרי דעתו תקיפה היא, וביחד עם זה הרי זו היא דרישת תורתנו, תורת חיים, הוראה בחיים, ותורת אמת שכל הוראותי' אמיתיות.

וביאור הענין איך שאפשר הדבר, ולא עוד אלא "קרוב הדבר אליך מאד, בפיו ובלבבך **לעשותו**", הוא על ידי שמקבל כל אחד ואחת עול תורתנו ומצוותי', שעל ידי תורה אחת שניתנה מה' אחד נעשים כולם עם אחד באמת.

אלא שרצה הקדוש ברוך הוא בורא אדם ומנהיגו שישתדל כל אחד בזה לפי מיטב כוחותיו ובפעילות ועד ליגיעה, שלכן ניתנה הבחירה בזה - ביחד עם היכולת.

והמסקנה בנוגע להנהגה בפועל, שמעשה הוא העיקר, מובנה.³

אחדות אמיתית – מצד שרש נפשם בה' אחד!

...הרב המגיד [ממזריטש] הנה בתחלת בואו של אדמו"ר הזקן למעזריטש, סידר אשר בנו ה"מלאך" ילמוד עם רבינו הזקן תורת החסידות, ואדמו"ר הזקן ילמוד עם ה"מלאך" תורת הנגלה. וכשהתחילו בלימוד: מאימתי כו', ואדמו"ר הזקן התחיל לפרש את המשנה, אמר המלאך אשר הוא מפרש אימתי מלשון אימה ופחד.

ובקשור תחלת הש"ס עם סופו... דסיום המשנה הוא לא מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלום, שלום והתאחדות דכל בני ישראל, וכמבואר ג"כ בתניא פל"ב, ברכנו אבינו (כאשר) כולנו כאחד. ואחדות אמיתי של בני אדם בכלל ואפילו בני' בפרט, הנה אי-אפשר הוא כשישנה איזה פני' ותועלת באמצע, כי אז הרי אינו מתאחד עם **השני**, כי אם מחפש תועלת - **לעצמו**, ואחדות אמיתית אי אפשרית אלא כמבואר בתניא פל"ב מפני שכולם מתאימות ואב אחד לכולנה כו' מצד שרש נפשם בה' אחד.

וכמבואר בדא"ח אשר שרש הנשמות הם למעלה אפילו מתורה ומצות, וכמרז"ל בבראשית רבה בתחלתו, מחשבתן של ישראל קדמה לכל דבר, ואפי' לתורה כמ"ש דבר אל בני'.

וזהו התחלת הש"ס בקריאת שמע והסיום בכלי שמחזיק ברכה הוא השלום, אשר השלום הוא ע"י שאומר קריאת שמע - ה' אחד.

אבל כדי שתהי' האמירה אמיתית, צריך להיות ע"י ומאימתי, קבלת-עול, ולא מצד השכל וטעם, אפי' שכל וטעם דקדושה.

ולדכותי' יספיק הקיצור.⁴

א. אטרות קודש ח"ה עמ' קענ / ב. ממכתב י"ט אדר א' ה'תש"ח

הדברי החסידות

מתוך כתבי רבותינו נשיאי חב"ד

האחדות והמשמעת

היושבים בשורה ראשונה היו המלמדים או הבטלים ממלאכתם ועוסקים בעבודה, ואף גם הלומדים והגבירים שהיו אז היו טפלים ובטלים ונגררים אחרי דעתם של המלמדים, כי אז האיר האמת, אשר חסיד הוא לא רק שם המושאל, או שם הגזע והתולדה בלבד, כי ה' שם תואר לפועל ועובד

חסיד הוא לא רק שם המושאל, אלא שם תואר לפועל ועובד

במענה על כתבו, השי"ת יחזק בריאות בתו תי' וישלח לה רפואה, ויעז[נ]ר לו השי"ת אשר בניו ובנותיו יחיו ילכו בדרכי התורה והמצוה, ויהיו בריאים בגשמיות ורוחניות.

יש לי צער גדול מהנהגת אנ"ש שי' במחנם הט', דבר נודע ומפורסם מאז ומקדם קדמתה, אשר היסוד מוסד בתורת החסידות הוא האחדות והמשמעת למי שגדול, והגדול באנ"ש ה' נחשב מי שמסור ונתון אל העסק בדא"ח שענינה עבודה שבלב, וכמפורסם אשר ידיעת החסידות הוא העוסק בתפלה ובירור מדותיו, וכמאמר אין חכם כבעל נסיון.

ובעינינו ראינו אשר בכמה וכמה קהלות גדולות מרובים באוכלסי אנ"ש, הנה היושבים בשורה ראשונה היו המלמדים או הבטלים ממלאכתם ועוסקים בעבודה, ואף גם הלומדים והגבירים שהיו אז היו טפלים ובטלים ונגררים אחרי דעתם של המלמדים, כי אז האיר האמת, אשר חסיד הוא לא רק שם המושאל, או שם הגזע והתולדה בלבד, כי ה' שם תואר לפועל ועובד.

גם גבירים ובעלי בתים זכו לשם זה מפני עבודתם לפי ערך מהותם, ועל כולם היתה השפעת ההתקשרות, אשר כולם כאחד היו בטלים אל ההוראה מעילא לתתא.

גם בעדה קטנה אשר ה' בה רק איזה [=כמה] אנשים מאנ"ש, היתה האחדות והחיבה מצוי' ברגשי קירוב ואהבה גלוי', ובכל אשר עשו היתה דעתם ברורה ועל פי הרוב הצליחו, מה שה' לתפארת ושם תהלה.

אין שום סדר ומשטר

ובמחנם הט' יע"א הושבת הסדר, והאחדים מאנ"ש שישנם אין להם שום סדר ומשטר, הכל אומרים דעות, וזה אומר בכה וזה אומר בכה, ועל כולם עלה קרח הנורא, חסידות אין לומדים

ומענין התפלה באריכות אין גם עם מי לדבר, כל אחד פונה לדרכו, ונחלת אבות קדושים במחנם הט' עזובה במאד, באשמת העדר עבודה ופועל טוב.

מטבע האדם לחפש את האשמה בזולתו, ובודאי גם בענין זה יבקש את האשם, ודעתו (באהבת עצמו) יגיד לו כי מבלעדו הכל אשמים, או עוד יוסף לחשוב מחשבות אשר הלשינו עליו ועל אנ"ש שי', הנני להגיד לו ברור מילולי, כי לא יחפש אחרי נאשמים, ואל יתלה דבר בזולתו, רק יחפשנו בהתבוננות טובה במה שעבר עליו במשך שנים רבות וימצאנו בעצמו, ובאלו ההולכים בדרכם אשר בחרו בעצמם ותולים תרמילם באילנא דחייא היא תורת החסידות.

צערי גדול במאד, אשר עדה שלמה, ד' עליהם יחיו, שכחו צור מחצבתם, קויתי ואקוה אשר כולם כאחד יושבו באחדות גמורה, מסביב למורם ורבים ... ללכת שלובי זרוע בדרכי תורה אור בקביעות זמנים בלימוד דא"ח [=כינוי לתורת החסידות] ולהתועד בעתים קבועים, באהבה וחיבה יתירה כראוי לאנ"ש שי', אשר אז טוב יהי' להם בגשמיות ורוחניות, והשי"ת יפקח עיניהם להכיר את האמת הגמור, וישפיע להם שפעת חיים וברכה מרובה.

(אגרות קודש כ"ק אדמו"ר מוהריי"צ נ"ע חט"ז עמ' תע ואילך)

כל אחד הוא אוהב ונאהב דבוק מאח

החינוך וההדרכה החסידותי גם בהבעלי בתים בעלי עסק והפשוטים, בעלי מלאכה ועבודה, אצל בעלי העסק והמסחר החסידיים, בעלי המלאכות החסידיים הפשוטים (כי היו בעלי מלאכה ועוסקים בעבודות פשוטות והם גאוני עולם בקיאים בכמה מסכתות ואף גם בכולא תלמודא בעל פה) ועבודות פשוטות, אצל עגלונים חסידים פשוטים (לא כהחסיד ר' חיים יהושע שי' מויעליז ומה גם כהחסיד הגאון ר' יוסף מלמד או מסביר המובאים בהמבוא בספר 'פוקח עורים' [נדפס ב]ניו יורק ת"ש) כי אם בעלי עגלות פשוטים - הונח בהנחה גמורה כי עדת חסידי חב"ד הם משפחה אחת וכל אחד ואחד מהם מגזע החסידיים בלי הבדל בן או בת הוא ענף מאילנא דחיי, וכל אחד הוא אוהב ונאהב דבוק מאח להיות רועה אחד לכולם המכלכלם בחיים ורוחנים ומוסרים איך לחיות בחיים גשמים באהבה ואחזה מיוחדת נוסף על מדת אהבת ישראל הכללית במצות ואהבת לרעך כמוך.

ידוע אותו הפתגם שהתהלך בקרב החסידים הראשונים של הוד כ"ק אדמו"ר הזקן זי"ע, באותה פרוסת לחם שהזמין ונתן לי הקב"ה יש חלקך ואכל בשמחה לחמך כי שלך הוא, בחתיכת הלחם הזו...

(אגרות קודש כ"ק אדמו"ר מוהריי"צ נ"ע ח"ג עמ' שסב)

